

ПРАВНИ СТАВ

Коефицијент плате за запослене у јавним предузећима или установама које су основане у области физичке културе садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора

Образложење

Основни суд у Параћину, Судска јединица у Ћуприји, на основу чл. 180. и 181. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14) у даљем тексту ЗПП, доставио је Врховном касационом суду захтев за решавање спорног правног питања.

У захтеву је наведено да се спорно правно питање поставило у предметима П1 број 190/17 и П1 број 222/17, а да су у најави нове тужбе са истим спорним питањем.

Спорно правно питање постављено је на предлог тужиоца.

Тужилац је тужбом, између осталог тражио да се наложи туженом да му за период од 1.1.2014. године до 31.12.2016. године, док је био у радном односу код туженог, исплати накнада за исхрану у току рада (топли оброк) и регрес за коришћење годишњег одмора.

Тужилац се у тужби позива на одредбе члана 118. став 1. тач. 5. и 6. важећег Закона о раду, којима је прописано да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин, и за регрес за коришћење годишњег одмора.

Тужени је у одговору на тужбу оспорио тужбени захтев и навео је да је до 16.9.2014. године био основан као јавно предузеће, Спортски центар „Ада“ Ћуприја, а од овог датума као Установа за спорт, Спортски центар „Ада“ Ћуприја, чији је оснивач скупштина Општине Ћуприја, из чијег буџета се и финансира. Како је тужени прво имао статус јавног предузећа, а потом установе, на примања запослених не примењује се одредбе Закона о раду, већ Закона о платама у државним органима и јавним службама, којима је у члану 4. став 2. прописано да коефицијент зараде садржи додатак накнаде за исхрану у току рада и регрес. Из ових разлога, додатак на име накнаде за исхрану у току рада и у виду регреса за коришћење годишњег одмора код тужиоца су садржани у самом коефицијенту за обрачун зараде.

У овом поступку обављено је вештачење преко вештака економско – финансијске струке који је утврдио да тужени у утуженом периоду није обрачун зараде вршио у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, већ у складу са Правилницима туженог из 2013. и 2015. године, тако да тужени тужиоцу није исплаћивао накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, јер зарада тужиоца не садржи ове коефицијенте. Према налазу и мишљењу вештака, Правилници о раду туженог нису утврдили висину накнада па је спорно како обрачунати висину накнаде, којом методологијом. Вештак је предложио да се примени Општи колективни уговор Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 50/08 и 104/08, Анекс 1. и 2.) који у

члану 32. тач. 7. и 8. прописује висину накнаде и методологију обрачуна за ове две врсте накнаде.

Мишљење поступајућег судије је да би било могуће утврдити калкулацију трошкова применом одговарајуће методологије са избором параметара који структурно чине основ за њихово утврђивање, али би у том случају резултат био категорија која је израз избора методологије која би била примењива без неких смерница од стране суда и утицаја парничних странака, што би представљало вредности и исказ који је мање јасан у односу на износе које је вештак утврдио применом неважећег Колективног уговора.

ПРАВНИ ОКВИР И ПРОПИСИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА РЕШАВАЊЕ СПОРНОГ ПРАВНОГ ПИТАЊА

Законом о јавним службама („Службени гласник РС“ бр. 24/91... 83/14) који се примењује до 1.1.2019. године (члан 163. Закона), одредбом члана 1, прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђених законом, који обављају делатности, односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потребе грађана и организација, као и остваривање и другог закона утврђеног интереса у одређеним областима. Ради обезбеђивања остваривања права утврђених законом и остваривања другог законом утврђеног интереса у области образовања, науке, културе, физичке културе, ученичког и студентског стандарда, здравствене заштите, социјалне заштите, друштвене бриге о деци, социјалног осигурања, здравствене заштите животиња, према ставу 3. одредбе члана овог закона, оснивају се установе.

Установе, предузећа и други облик организовања за обављање делатности послова из члана 3. овог Закона, могу оснивати према члану 4. тог закона: Република, Аутономна покрајна и локална самоуправа.

Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“ бр. 34/01 ... 21/16 и др.) одредбом члана 1, између осталог прописано је да се овим законом уређује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама који се финансирају из буџета Републике, Аутономне покрајне и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 4. став 2. тог закона, прописано је да коефицијент плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора.

Општи колективни уговор на који се вештак у налазу и мишљењу позива престао је да важи, а одредбе о висини накнаде и методологији обрачуна накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора никада нису ступиле на снагу, јер није закључен Анекс 3. уговора јер је изостао социјални дијалог између представника послодавца и синдиката.

Посебни Колективни уговор за јавна предузећа и установе физичке културе није донет.

Решењем Уставног суда I Уз број 160/2012 од 20.6.2013. године, одбачен је захтев за оцењивање уставности одредбе члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“ број 34/01 са изменама и допунама). Из садржине образложење произлази да Уставни суд сматра да је ствар опредељења законодавца да ли ће прописати да се право на накнаду за исхрану у току дана и регрес за коришћење годишњег одмора обрачунава и исплаћује као посебна накнада или ће право на ове накнаде које по основу рада припадају сваком запосленом бити исказе као саставни део коефицијента за сваког запосленог. У том смислу, Уставни суд указује да није надлежан за оцену целисходности номотехничког обликовања законских решења, сагласно одредбама члана 167. Устава. Идентично правно становиште поводом спорног уставно-правног питања Уставни суд је заузео и у раније вођеном поступку за оцену уставности одредбе члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама, у предмету I Уз 227/2009, у којем је донета Одлука о одбијању предлога за утврђивање уставности наведене одредбе Закона.

Правилником о раду послодавца од 18.10.2013. године који је био на снази до 30.7.2015. године, одредбом члана 43. став 1. тач. 4. и 5. било је прописано да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Висина накнаде и методологија обрачуна нису били прописани овим одредбама. Правилником о раду послодавца од 30.7.2015. године, важећим, одредбом члана 88. став 1. тач. 5. и 6. прописано је да запослени има право на накнаду за исхрану у току рада, у складу са законом и регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 88. став 2. Правилника, прописана је обавеза директора Установе да донесе одлуку о висини регреса у новцу, која је саставни део правилника, која до данас није донета.

У идентичној правној ситуацији Уставни суд је у одлуци Уж број 6677/2011 од 21.3.2012. године изразио правни став да не постоји основ ни у општем ни у посебним прописима за остваривање права подносиоца на накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду, јер нема инструмената за њихову конкретну реализацију.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 12.3.2019. године)